

Kom godt i gang med

GRÖNA offentlige innkjøp i lokalsamfunn



KJØP GRØNT

GRÖNA offentlige innkjøp i lokalsamfunn

Det offentlige er storforbruker av varer og tjenester. Å iverksette grønne offentlige innkjøp har derfor avgjørende betydning for å redusere miljøpåvirkninger og gjøre markedet mer bærekraftig. Flere nordiske land har i en årrekke arbeidet med å sette i gang grønne offentlige innkjøp. I små samfunn har man ikke kommet så langt, men man kan dra nytte av erfaringene fra andre institusjoner, andre byer og andre land.

Denne folderen er ment for deg som er leder eller innkjøper i en offentlig institusjon, og som overveier eller har besluttet å iverksette grønne innkjøp.

Denne folderen er spesielt rettet mot mindre institusjoner i lokalsamfunn, og her finner du noen gode råd om hvordan man på en enkel måte kan iverksette grønne offentlige innkjøp, og hva som er forutsetningene for at det skal lykkes.

Vilje – forankring

- Vilje og forankring hos institusjonen er den viktigste forutsetningen for å gjennomføre vellykkede grønne innkjøp.

VIKTIG!

- Sikre engasjement for og forpliktelse til grønne innkjøp, spesielt fra toppledelsen.
- Sette av nødvendige ressurser til grønne innkjøp.

Vilje og forankring

Engasjement og
forpliktelse

Ressurser





Handlingsplan for opplæring

Grønn innkjøpspolitikk

- Lag en enkel politikk for grønne innkjøp i din institusjon.

VIKTIG!

- Det er ikke nødvendig å etablere en helt ny innkjøpspolitikk. Finn inspirasjon i overordnet politikk for grønne innkjøp – fra nasjonale nettsider, og hva nabokommunen kan ha gjort. Lag ut fra dette en ny politikk for din institusjon der det tas spesielle hensyn til hva som er mest relevant og passende for den.
- Ledelsen skal godkjenne og forplikte seg til den grønne innkjøpspolitikken.
- Alle ansatte skal kjenne politikken, f.eks. fra en presentasjon på et fellesmøte.

Kjennskap til politikken

Opplæring

- Innkjøpere og brukere får opplæring i grønne innkjøp.
- Leverandører får opplæring i grønne innkjøp.

VIKTIG!

- Handlingsplan for opplæring i grønne innkjøp utarbeides og revideres regelmessig.
- Det settes av ressurser til opplæring i grønne innkjøp.
- Det offentlige tar initiativ til opplæring av leverandørene.

TIPS! Kommunikasjonskanaler ved opplæring

- Felles informasjonsmøter for innkjøpere og leverandører.
- Kurs i grønne offentlige innkjøp.
- Kurs i grønne offentlige innkjøp.

Innkjøpsveiledninger

- Bruk veiledningene om hvordan man kjøper grønt.
- I veiledningene finnes det informasjon om prioriterte miljøindikatorer for forskjellige produkter, og om hvordan spesifikke miljømerkingskriterier eller miljøstyringssystemer kan brukes som minimumskrav for produktene eller tjenestene som skal kjøpes inn.
- Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) har laget en rekke veiledninger for offentlige innkjøp. Som et tilleggskriterie kan du sette opp miljømerking i kravspesifikasjonen (f.eks. Svanen eller EU Ecolabel).

VIKTIG!

- Veiledningene skal være enkle, korte og lette å forstå. Du kan også få ideer fra veiledningene med svensk eller dansk tekst (nettadresser bakerst i heftet).
- Ansvarlige for innkjøp har også ansvaret for grønne innkjøp.
- Målsettinger for grønne innkjøp må være forankra i ledelsen.

Iverksettelse

- Begynn i det små, og utfør arbeidet i flere trinn.
- Bruk sjekklister, og velg ut relevante miljøkriterier fra eksisterende veiledninger. Du kan f.eks. begynne med kjemikalier, energi, CO₂ eller avfall.
- Finn ut om DIFI har laget en veiledning som er relevant for ditt innkjøp.

VIKTIG!

- Det skal være enkelt å iverksette grønne innkjøp.
- I starten kan en fokusere på et enkelt miljøaspekt, eller to, f.eks. energiforbruk. Men pass samtidig på at dette ikke overskygger andre vesentlige parametere.
- Samarbeidet med leverandører og andre offentlige innkjøpere bør være åpent og rettferdig.

Tilbud og etterspørsel

- Med sine valg kan offentlig sektor påvirke tilbudet av miljøvennlige varer og tjenester, siden offentlig sektor er en betydelig aktør på det lokale markedet.
- I mange tilfeller kan det lønne seg økonomisk å handle miljøvennlig.

VIKTIG!

- Vær oppmerksom på at det i mindre samfunn ofte er flere små leverandører som selger mange varemerker. Små leverandører har ofte ikke ressurser til å sette seg inn i produsentenes miljøarbeid for samtlige varemerker. Støtt derfor leverandørene i deres arbeid med å få fram korrekt informasjon, og husk at dette kan ta tid.

Miljømerkede
produkter er ikke
alltid dyrere

Oppfølging

- Ledelsens oppfølging av de nye offentlige grønne innkjøpene har stor betydning, dels for å motivere innkjøperne, dels for å utvikle innkjøpsprosessene.

VIKTIG!

- Framgangsmåten for de grønne innkjøpene vedlikeholdes, og et effektivt system for grønne innkjøp bygges opp underveis.
- Nøkkeltall finnes og måles.

Enkle
prosedyrer

Effektiv og
realistisk
Nøkkeltall

Innkjøpsprosessen

Ressurser behøves for å forberede et godt innkjøp

- Sett av tid og ressurser til å planlegge innkjøpet. Det vinner man på til syvende og sist.
- Kommuniser åpent med leverandørene, og uten noen form for forskjellsbehandling.
- Det er ikke nødvendig å skynde seg, leverandørene har også behov for tid, f.eks. for å kunne verifisere sine produkters miljøegenskaper.
- Å ha en åpen dialog med leverandørene i god tid er en viktig forutsetning for å fremme utvikling av markeder med miljøvennlige varer.
- Finn ut hvilke produkter og tjenester som har miljømerker eller andre troverdige sertifiseringer.
- Skap samarbeid og dialog med beslutningstakere eller virksomheter om hvordan man kan få flere miljømerkede varer og tjenester på markedet.

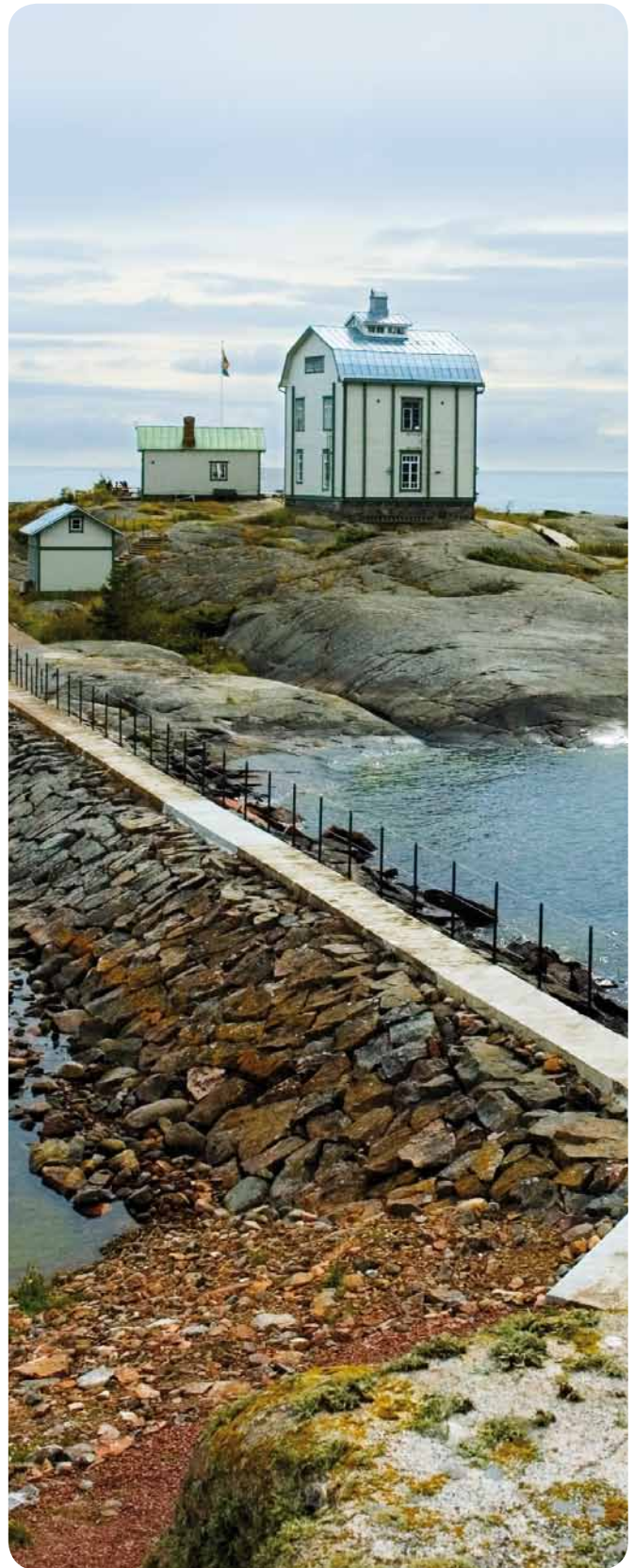
Behovskart-legging

Planlegging av anbudsdokument

Utlysing

Vurdering av anbud

Innkjøp



Utvalgte merkeordninger og veiledninger

Miljømerker

Troverdige miljømerker er merker som er tredjepartskontrollert. Eksempler på slike merker er:



Det offisielle nordiske miljømerket Svanen, som stiller krav til miljø og klima og gjelder 70 forskjellige produktkategorier.
www.svanen.no eller www.nordic-ecolabel.org



EU Ecolabel, som på EU -plan svarer til Svanen og gjelder ca. 30 produktområder.
www.ecolabel.eu



Energy Star, som er et offisielt merke for energieffektivt kontorutstyr.
www.eu-energystar.org

Miljømerker for råvarer



EU Ekologisk, et merke for økologiske produkter.
www.ec.europa.eu/agriculture/organic/home_da

Nasjonale økologimerker



Tún
tun.is



Krav
krav.se



Statskontrolleret
økologisk:
foedevarestyrelsen.dk



Debio
debio.no

Miljøveiledninger i andre nordiske land

- Miljøstyrelsens miljøveiledninger
www.miljoevejledninger.dk/
- Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier
www.miljostyrning.se
- En håndbog om varetagelse af miljøhensyn i forbindelse med offentlige indkøb
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_da.pdf

Konsulenter

Atlanticon
Bryggjubakki 4, Postboks 263, FO -110 Tórshavn, Færøene
www.atlanticon.fo

EcoProfile

N.Järnvägsg. 17B 16, FIN -00100 Helsingfors, Finland
www.ecoprofile.fi

Nyttige adresser

Livskraftige kommuner: www.livskraftig.no

Grønn stat: www.gronnstat.no

DIFI, Direktoratet for forvaltning og IKT: www.difi.no

Grønt punkt Norge: www.grontpunkt.no

Offentlige innkjøp: www.anskaffelser.no

Denne brosjyren er et resultat av prosjektet "Iverksettelse av grønne offentlige innkjøp i nordiske småsamfunn". Island, Åland og Færøene deltok i prosjektet, som er støttet av småsamfunnsgruppen, som er en undergruppe under HKP – en arbeidsgruppe under Nordisk ministerråd som arbeider med bærekraftig forbruk og produksjon. Les mer om HKP og småsamfunnsgruppen her: www.norden.org/hkp

ANP 2013:760
ISBN 978-92-893-2605-6



norden

Nordisk ministerråd

Ved Stranden 18
DK-1261 København K
www.norden.org